

ANKASAM bülten

Ağustos 2026
SAYI: 2026/8

Robotlardan Şebekelere: ABD- Çin Yapay Zekâ Rekabetinin Yeni Cephesi

03

Hürmüz Boğazı'ndan
Küresel Krizlere: Hazar,
Malakka ve Diğerleri

20

Norveç'in Arktik Enerji
Politikası ve Avrupa
Enerji Güvenliği

İÇİNDEKİLER

ANKASAM ANALİZ

- 03** **Hürmüz Boğazı'ndan Küresel Krizlere: Hazar, Malakka ve Diğerleri**
Dr. Cenk TAMER
- 05** **Robotlardan Şebekelere: ABD-Çin Yapay Zekâ Rekabetinin Yeni Cephesi**
Göktuğ Çalışkan
- 08** **Trump Yönetimi Karşısında Brezilya-Meksika Yakınlaşması**
Ali Caner İncesu
- 10** **KEİ Araştırmacısı Tom Ramage: "Güney Kore, Yapay Zekâ Alanında Daha Belirgin Bir Küresel Liderlik Rolü Üstlenebilir"**
Banu YAKUBOVA
- 12** **Rusya'nın Afganistan Politikası: Taliban'ın Tanınması ve Bölgesel Yansımaları**
Nodirjon MURODOV
- 14** **Avrupa'da Göç Politikasının Dönüşümü: "Kale Avrupa" Yaklaşımının Yeni Dönemi**
Sena Birinci
- 17** **Japonya'nın Orta Asya Açılımı ve Avrasya'da Değişen Güç Dengesi**
Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol
- 20** **Norveç'in Arktik Enerji Politikası ve Avrupa Enerji Güvenliği**
Başak Ertunç

BASINDA ANKASAM

22 Medya

DERGİLER

23 Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi

Bölgesel Araştırmalar Dergisi

Çankaya Mahallesi, Cemal Nadir Sokak, No: 9, 06880,
Çankaya - Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 474 00 46 | Faks: +90 312 474 00 45 E-posta:
info@ankasam.org

Tasarım-Dizgi: Aslı ÇELİK

Bu yayının tüm hakları Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'ne (ANKASAM) aittir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek yapılacak makul alıntılar dışında ANKASAM'ın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Bu çalışmada yer alan görüş ve değerlendirmeler yazarına ait olup, kurumsal olarak ANKASAM'ın resmi görüşünü yansıtmaz.

ANKASAM ANALİZ

Hürmüz Boğazı'ndan Küresel Krizlere: Hazar, Malakka ve Diğerleri

Dr. Cenk TAMER

Dünya, artık bir "Barışsızlık Çağı"[i], veya "küresel krizler çağı" içerisinde yaşarken ve farklı coğrafyalarda sürekli bir kaos-çatışma hali mevcutken; işbirlikçi bir dünya düzenine dair umutlar giderek azalmaktadır. Her ne kadar geleceği birlikte inşa etmeye ve insanlığın ortak kaderine vurgu yapan aktörler mevcut olsa da Birleşmiş Milletler sistemi, bilhassa kriz ve çatışmalar söz konusu olduğunda etkisiz kalmakta ve sorunun esas kaynağına dönüşmektedir. Dünyanın barış ve güvenliğini korumakla görevlendirilen BM Güvenlik Konseyi'nin adaletsiz yapısı, sistemde sürekli bir anarşi ortamının hâkim olmasına neden olmaktadır.

Avrupa'da patlak veren Rusya-Ukrayna Krizi, başta Avrasya olmak üzere Pasifik, Ortadoğu ve Afrika'yı kapsayan küresel bir siyasi-ekonomik ve güvenlik krizini tetiklemiştir. Uluslararası siyasetteki çok vektörlü siyasi, ekonomik ve güvenlik krizleri; dünyada yerel veya bölgesel bir çatışmanın kalmadığını, artık küresel krizlerden söz edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Zira dünyanın farklı coğrafyalarındaki krizler, artık birer "domino etkisi" yaratarak diğer jeopolitik havzalara doğru kaymakta ve ulaştığı yerlerde devletler arası ilişkileri şiddetle sarsmaktadır.

Ukrayna örneğinde olduğu gibi Şubat 2026 tarihinde Hürmüz'de patlak veren kriz de hem küresel ekonomiyi hem de jeopolitik dengeleri sarsmaya başlamıştır. İran'a karşı İsrail ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) eşgüdümünde devam eden saldırılar; Lübnan, Yemen ve Suriye başta olmak üzere Ortadoğu'daki dengeleri değiştirmiş ve Hürmüz'den enerji ithalatına bağımlı olan bilhassa Asya-Pasifik aktörlerini çok zor bir durumda bırakmıştır. Bu noktadan itibaren en fazla tartışılan hususlardan biri de Hürmüz'den sonra hangi coğrafyada yeni bir krizin patlak verebileceği olmuştur.

Bu konuda İran'ın Husiler üzerinden Babül Mendep Boğazı'nı kapatma girişimleri dikkat çekerken, diğer yandan ABD'nin İran'a baskı yapabilmek için başka hangi araçlara başvurabileceği merak edilmektedir. Bu doğrultuda Hürmüz'de ambargo uygulayarak İran'ın petrol satışlarını tamamen engellemeye çalışan ABD, doğrudan askeri müdahale seçeneğini masada tutmakla birlikte, asıl ağırlığı "çok boyutlu kuşatma stratejisine" vermektedir. Her ne kadar denizden kuşatma altında olsa da İran'ın karadan dünyayla bağlantısı sürmektedir. Dolayısıyla ABD stratejisi açısından, İran'ın yakın ve uzak çevresinde yaratılacak ikincil kriz alanları ve istikrarsızlık kuşakları hayati önem taşımaktadır. Zira İran'ın en büyük jeopolitik destekçilerinin Rusya ve Çin olduğu ileri sürülebilir. Bu yüzden ABD'nin üzerinde durduğu husus; Rusya ve Çin'in yeni "krizlerle/sorunlarla" meşgul edilmesi ve bu sayede İran'ın ekonomik/savunma direncinin kırılması olabilir.

25 Temmuz 2026 tarihinde Ukrayna'nın Hazar Denizi'nde İran gemisine gerçekleştirdiği saldırı da söz konusu yeni krizlere örnek gösterilebilir. Bu örnek, esasında ABD'nin İran ile Rusya arasındaki bağlantıları yakından takip ettiğine ve "gerektiğinde" bunların hedef alınabileceğine dair önemli bir mesaj niteliğindedir. Hazar'daki saldırı, aynı zamanda Çin'in Avrupa'ya uzanan Orta Koridoru'nu hedef alan bir girişim olarak da görülebilir.^[ii] Dolayısıyla Çin'in batıya açılan koridorlarında kuzey (Rusya), orta (Hazar) ve güney (İran) hatlarının çeşitli krizlerle tehdit edildiği jeopolitik bir ortam söz konusudur. Bundan ötürü yakın gelecekte Çin'in Deniz İpek Yolu'nda kritik bir darboğaz olan Malakka Boğazı'nın güvenliği de tehlike altına girebilir.

Hazar ve Hürmüz hatlarında sıkışan küresel jeopolitiğin önümüzdeki süreçte tetikleyebileceği yeni kriz alanları ortaya çıkabilir. Hürmüz ve Babül Mendep'in eş zamanlı olarak güvensizleşmesi, enerji aktarımında Kıbrıs merkezli Doğu Akdeniz havzasını kilit konuma getirmektedir. Diğer yandan Çin'in karasal enerji ve ticaret koridorlarının (Kuzey, Orta ve Güney) krizlerle kesintiye uğraması, Pekin'i Deniz İpek Yolu'nun güvenliğini garanti altına almak adına radikal adımlar atmaya zorlayabilir. Bu durum, Tayvan üzerindeki baskının artmasına ve Tayvan Boğazı ile Güney Çin Denizi'ndeki gerilimin tırmanmasına zemin hazırlayabilir. Çin'in özellikle Tayvan'a karşı olası harekâtı karşısında ABD'nin Malakka Boğazı üzerinde potansiyel bir abluka riski, Çin'i Endonezya hakimiyetindeki Sunda veya Lombok boğazlarına yönelmeye zorlayacak; bu da tüm Güneydoğu Asya coğrafyasını kapsayan devasa bir deniz güvenliği krizini doğuracaktır.

Çin ve Avrasya blokunun batıya ve güneye yönelen küresel ticaret ve lojistik hatlarının; Kuzey Ekseninde (Rusya-Ukrayna savaşı), Orta Ekseninde (Hazar ve Kafkasya), Güney Ekseninde (İran, Hürmüz ve Doğu Akdeniz) ve Doğu/Pasifik Ekseninde (Malakka ve Tayvan) aynı anda krizlerle baskı altına alınacağı bütünlük bir jeopolitik kuşatma ortaya çıkabilir. Kara ve deniz koridorlarının eş zamanlı olarak güvensizleştirildiği bu konjonktürde, küresel sistemin "Barışsızlık Çağı"ndan çıkması zorlaşmakta; krizler birer lokal çatışma olmaktan çıkıp küresel güç dengelerini yeniden kuran ve yöneten temel araçlara dönüşmektedir.

Sonuç itibarıyla uluslararası hukuk kurallarının "seçici" biçimde uygulanması ve ihlal edilmesi, yalnızca bölgesel değil küresel ölçekte bir "norm erozyonu" yaratmaktadır. İran'ın uygulamaları sebebiyle dünyadaki diğer darboğaz kıyı devletleri de stratejik boğazlar üzerinde fiili kontrollerini arttırma, geçişleri kısıtlama ve ekonomik yükümlülükler getirme gibi eylemlere kalkışabilir. Bu durum, küresel deniz ticaretinin maliyetlerini artırarak enerji arz güvenliği başta olmak üzere birçok sektörde istikrarsızlığa yol açabilir. ABD, İran'ı baskı altına almaya çalışırken; dünya, küresel ticaret açısından çok daha zorlu bir tabloyla karşı karşıya kalabilir.

[i]. Mark Leonard'ın "Barışsızlık Çağı" kitabına atfen kullanılmıştır.

[ii]. Daha fazlası için bkz. "Jeopolitik Kırılma Eşiğinde "İstanbul 2.0 Vizyonu"nun Kaçınılmazlığı ve "Genişletilmiş Karadeniz Havzası Güvenlik Kuşağı", ANKASAM, <https://www.ankasam.org/jeopolitik-kirilma-esiginde-istanbul-2-0-vizyonunun-kacinilmazligi-ve-genisletilmis-karadeniz-havzasi-guvenlik-kusagi/>, (Erişim Tarihi: 31.07.2026).

ANKASAM ANALİZ

Robotlardan Şebekelere: ABD-Çin Yapay Zekâ Rekabetinin Yeni Cephesi

Göktuğ ÇALIŞKAN

Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) 28 Temmuz 2026 tarihinde açıkladığı karar, Washington-Pekin teknoloji rekabetini ekrandan fabrikaya ve elektrik şebekesine taşıyan yeni bir aşamaya işaret etmektedir.^[i] Federal İletişim Komisyonu, yabancı ülkelerde üretilen gelişmiş robotik cihazlarla bağlantılı güç dönüştürücülerini güvenlik gerekçesiyle kapsam listesine eklemiştir. Düzenleme, henüz onay almamış yeni modellerin ABD'de ithal edilmesini, pazarlanmasını ve satılmasını büyük ölçüde engellemektedir. Önceden onaylanan cihazların kullanımı ve satışı ise sürmektedir.

Kararın siyasi hedefinde Çinli üreticiler bulunsu da hukuki kapsam üreticinin uyuğundan daha geniş tutulmuştur. Metin, yabancı bir ülkede üretilen ilgili cihazları üretim yerine göre sınıflandırmakta ve güvenli bulunduğu resmî olarak belirlenen ürünler için koşullu izin yolu bırakmaktadır. Güç dönüştürücüleri için savunma ya da iç güvenlik makamları robotlar için savunma makamı istisna tanıyabilecektir. Bu yapı, Washington'a ülke, şirket ve ürün sınıfı temelinde seçici erişim imkânı vermektedir.^[ii]

Bu adımın önemi, robotların yapay zekânın fiziksel dünyadaki uygulama katmanına dönüşmesinden kaynaklanmaktadır. Büyük dil modelleri, bilgi üretirken gelişmiş robotlar çevreyi algılamakta, kararları harekete çevirmekte ve insanlarla ortak mekânda çalışmaktadır. Kamera, mikrofon, konum verisi, lidar, hareket sensörü ve bulut bağlantısı taşıyan bir platform, sürekli veri toplayan hareketli bir bilgisayar niteliğindedir. Yazılım üzerindeki güvenlik açığı böyle bir cihazda üretim hattının durması, kapıların açılması ya da insanların zarar görmesi gibi sonuçlar doğurabilir.

İnsansı ve dört ayaklı robotların güvenlik tartışmasında öne çıkması bu hareket kabiliyetinden beslenmektedir. İnsansı sistemler insan emeğine göre tasarlanan depo, fabrika ve hizmet alanlarında kullanılabilirken dört ayaklı modeller merdiven, tünel, enerji tesisi ve afet bölgesi gibi düzensiz sahalarda ilerleyebilmektedir. Aynı özellikler onları kritik tesislerin denetlenmesi, askerî keşif, sınır gözetimi ve tehlikeli bölgelerde görev için değerli kılmaktadır. Uzaktan komuta edilen ya da dış sunuculara bağlı çalışan bir makine, veri güvenliği ile fiziksel güvenliği tek cihazda birleştirmektedir.

Çin'in bu alandaki avantajı tek bir popüler markadan ibaret görünmemektedir. Ülkenin geniş elektronik üretim ağı, batarya kapasitesi, motor ve aktüatör tedariki, hızlı prototipleme kabiliyeti ve büyük iç pazarı robot üreticilerine ölçek kazandırmaktadır. 2024 yılında dünyada kurulan 542 bin endüstriyel robotun 295 bini Çin'de devreye alınmış, ülke küresel kurulumların yüzde 54'ünü gerçekleştirmiştir.[iii]. Çin fabrikalarındaki faal endüstriyel robot sayısı da 2 milyonun üzerine çıkmıştır. Bu veriler insansı robot pazarının doğrudan büyüklüğünü vermese de seri üretim için gereken sanayi derinliğini göstermektedir.

ABD açısından risk, Çinli şirketlerin daha ucuz robotlarla pazara girmesinin ötesine uzanmaktadır. Erken dönemde yaygınlaşan bir platform kendi yazılım ekosistemini, bakım ağını, eğitim verisini ve parça standardını beraberinde getirebilir. Fabrikalar belirli bir robot mimarisine göre düzenlendiğinde tedarikçi değiştirmek yüksek maliyet yaratmaktadır. Washington bu nedenle pazar payı oluştuktan sonra müdahale etmek yerine gelecekteki kurulu sistemlerin hangi teknoloji çevresinde şekilleneceğini bugünden etkilemeye çalışmaktadır.

Güç dönüştürücülerinin robotlarla birlikte düzenlenmesi kararın enerji boyutunu görünür kılmaktadır. Bu cihazlar güneş panelleri ve bataryalarda üretilen doğru akımı şebekenin ve veri merkezi ekipmanının kullanabildiği alternatif akıma çevirmektedir. Yeni nesil modeller uzaktan izleme, yazılım güncelleme ve şebeke yönetimi için internet bağlantısı taşımaktadır. Yetkisiz erişim, saldırganın güç akışını değiştirmesine, veri toplamasına ya da çok sayıda cihazı eşzamanlı olarak kapatmasına imkân verebilir. Dijital bir sızıntı böylece kesinti, ekipman hasarı ve yangın gibi fiziksel sonuçlara dönüşebilmektedir.

Bu kırılganlık yapay zekâ altyapısının hızla büyüyen elektrik ihtiyacıyla daha kritik hâle gelmektedir. ABD'de veri merkezleri 2023 yılında toplam elektriğin yaklaşık yüzde 4,4'ünü tüketmiştir. Bu oranın 2028 yılında yüzde 6,7 ile yüzde 12 arasına çıkabileceği hesaplanmaktadır.[iv]. Yenilenebilir üretim, batarya depolama ve veri merkezleri arasında çalışan dönüştürücülerin güvenliği bu nedenle doğrudan yapay zekâ kapasitesinin sürekliliğini etkilemektedir. Çip erişimini korumak yetmemekte, çipi çalıştıran elektriğin kontrol katmanını da güvence altına almak gerekmektedir.

Washington'un yaklaşımı, telekomünikasyon güvenliği için geliştirilen düzenleyici araçların robotik ve enerji teknolojilerine genişletildiğini göstermektedir. Kapsam listesi daha önce haberleşme ekipmanları, gözetim sistemleri, insansız hava araçları ve yönlendiriciler üzerinde kullanılmıştır. Şimdi benzer yetki hareket eden makineler ile elektrik akışını yöneten cihazlara uygulanmaktadır. Böylece Federal İletişim Komisyonu klasik bir haberleşme düzenleyicisinden kritik dijital donanımın pazara giriş kapısını denetleyen daha güçlü bir güvenlik aktörüne dönüşmektedir.

Karar, Amerikan robotik şirketleri için korunan bir iç pazar oluşturabilir. Çinli rakiplerin fiyat ve üretim avantajının sınırlandırılması, yerli girişimlerin yatırım bulmasını ve sipariş hacmini büyütmesini kolaylaştırabilir. Buna karşılık robotların araştırma, eğitim, lojistik ve küçük işletmelerde kullanım maliyeti artabilir. Rekabet baskısının azalması ürün geliştirme hızını yavaşlatabilir. Güç dönüştürücülerinde yerli üretimin kısa sürede talebi karşılayamaması ise güneş enerjisi, depolama ve veri merkezi projelerinde teslim süresi ile maliyet baskısı yaratabilir.

Mevcut modellerin kapsam dışında kalması, geçişi yumuşatmakla beraber farklı bir güvenlik sorunu üretmektedir. Sahadaki cihazlar bakım, yedek parça ve yazılım güncellemesi için üreticiye bağlı kalacaktır. Güncelleme kanallarının kapanması açıkların büyümesine, açık tutulması da tartışılan uzaktan erişimin sürmesine yol açabilir. Cihaz envanterinin çıkarılması, ağılardan ayrıştırma, veri akışının sınırlandırılması ve bağımsız güvenlik denetimi uygulanmadığında yeni satışları durdurmak kurulu riskleri tek başına ortadan kaldırmayacaktır.

Koşullu izin mekanizmasının nasıl işletileceği kararın güvenilirliğini belirleyecektir. Üretim ülkesine dayalı geniş bir sınırlama hızlı koruma sağlarken teknik bakımdan güvenli ürünlerle zayıf ürünleri aynı kategoriye yerleştirebilir. Kaynak kodu incelemesi, yazılım bileşen listesi, güncelleme sunucularının konumu, veri yerelleştirme, uzaktan kapatma yetkisi ve tedarikçi mülkiyeti gibi ölçütlerin açık biçimde yayımlanması gerekmektedir. Şeffaf bir test düzeni kurulursa istisnalar siyasi pazarlık aracı görünümünden uzaklaşabilir.

Müttefiklerin vereceği tepki de küresel pazarın yönünü etkileyecektir. Avrupa, Japonya ve Güney Kore kendi üreticilerinin ABD pazarına erişimini korumak için koşullu izin arayabilir. Güvenlik şartları ortaklaştırılırsa güvenilir tedarikçilerden oluşan bir robotik ve enerji ekipmanı ağı ortaya çıkabilir. Her ülkenin ayrı standart geliştirmesi durumunda üreticiler farklı yazılım, haberleşme modülü ve veri yönetimi kurallarına uyum sağlamak zorunda kalacaktır. Bu parçalanma, maliyetleri artırırken Çin'i kendi teknik standartları etrafında alternatif bir pazar kurmaya yöneltebilir.

Pekin'in cevabı ihracat izinleri, kritik bileşenler ya da Amerikan şirketlerinin Çin'deki faaliyetleri üzerinden şekillenebilir. Robotlar motor, sensör, batarya, nadir toprak mıkmatısı, yarı iletken ve hassas işleme ekipmanından oluşan karmaşık bir zincire dayanmaktadır. ABD nihai ürünü sınırlandırırsa bile Çin merkezli ara mallar kısa vadede üretimin içinde kalabilir. Etkili bir yeniden yapılanma; yerli montajın yanında bileşen üretimi, nitelikli iş gücü, güvenli yazılım ve büyük ölçekli satın alma taahhütleri gerektirmektedir.

Sonuç olarak, karar yapay zekâ rekabetinin algoritma ve çip yarışını aşarak hareket eden makineler ile elektriği yöneten donanımına ulaştığını göstermektedir. Robotların topladığı veriyi kimin gördüğü, makinelerin uzaktan kim tarafından yönetilebildiği ve veri merkezlerine enerji sağlayan dönüştürücülerin hangi yazılıma bağlı olduğu stratejik güç unsurlarına dönüşmektedir. Washington'un başarısı, ithalat kanalını kapatmasından ziyade güvenli, rekabetçi ve ölçeklenebilir bir üretim ekosistemi kurabilmesine bağlı olacaktır. Aksi durumda güvenlik amacıyla getirilen sınırlamalar maliyeti yükseltirken teknolojik bağımlılığı zincirin başka halkalarına taşıyabilir.

[i] Alexandra Alper ve David Shepardson, "Trump administration bans new Chinese humanoid robots, to protect US AI buildout", Reuters, <https://www.reuters.com/world/trump-administration-ban-new-chinese-robots-inverters-protecting-us-ai-buildout-2026-07-28/>, (Erişim Tarihi: 29.07.2026).

[ii] "Addition of Foreign-Produced Power Inverters and Advanced Robotic Devices to FCC Covered List", DA 26-786, Federal Communications Commission, <https://docs.fcc.gov/public/attachments/DA-26-786A1.pdf>, (Erişim Tarihi: 29.07.2026).

[iii] "Global Robot Demand in Factories Doubles Over 10 Years", International Federation of Robotics, <https://ifr.org/ifr-press-releases/news/global-robot-demand-in-factories-doubles-over-10-years>, (Erişim Tarihi: 29.07.2026).

[iv] "DOE Releases New Report Evaluating Increase in Electricity Demand from Data Centers", U.S. Department of Energy, <https://www.energy.gov/articles/doe-releases-new-report-evaluating-increase-electricity-demand-data-centers>, (Erişim Tarihi: 29.07.2026).

ANKASAM ANALİZ

Trump Yönetimi Karşısında Brezilya-Meksika Yakınlaşması

Ali Caner İNCESU

Donald Trump'ın ikinci başkanlık döneminde Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Latin Amerika'ya yönelik politikasının daha müdahaleci bir karakter kazanması, bölgedeki güç dengelerini yeniden şekillendirmektedir. Washington'un ticaret, güvenlik, vize politikaları ve askerî işbirliği gibi farklı araçları eş zamanlı biçimde kullanması, ABD-Latin Amerika ilişkilerini klasik diplomatik müzakerenin ötesine taşıyarak doğrudan egemenlik ve stratejik özerklik tartışmasının merkezine yerleştirmektedir. Bu ortamda Brezilya Devlet Başkanı Luiz Inacio Lula da Silva ile Meksika Devlet Başkanı Claudia Sheinbaum arasındaki temasların sıklaşması, yalnızca iki sol hükümet arasındaki ideolojik yakınlaşmayı değil, aynı zamanda bölgenin en büyük iki ekonomisinin Washington karşısında hareket alanlarını genişletme arayışını göstermektedir.

Brezilya ve Meksika'nın bu süreçte sahip oldukları ekonomik ve siyasi ağırlık, iki ülkeyi Latin Amerika'daki diğer devletlerden belirgin biçimde ayırmaktadır. Bölgenin nüfusunun ve ekonomik üretiminin önemli bölümünü temsil eden bu iki ülkenin aynı dönemde Washington'un baskılarıyla karşı karşıya kalması, ikili ilişkilerinin stratejik niteliğini artırmaktadır. Lula ve Sheinbaum yönetimlerinin ticari ve diplomatik ilişkileri geliştirmeye yönelmesi, ABD'yle doğrudan bir blok çatışması yaratmaktan ziyade dış politikada alternatif hareket alanları oluşturma amacı taşımaktadır. Bu nedenle Brezilya-Meksika yakınlaşması yeni bir ideolojik ittifaktan çok, değişen bölgesel güç dağılımı karşısında stratejik özerkliğin korunmasına yönelik pragmatik bir işbirliği olarak şekillenmektedir.

Bununla birlikte iki ülkenin Washington karşısındaki direnç kapasitesinin aynı düzeyde olduğu söylenemez. Brezilya'nın Çin başta olmak üzere farklı ekonomik ortaklarla geliştirdiği ilişkiler, ülkeye ABD karşısında daha geniş bir manevra alanı sağlamaktadır. Brezilya'nın BRICS içerisindeki konumu, geniş iç pazarı, doğal kaynak kapasitesi ve Küresel Güney ülkeleriyle kurduğu diplomatik ilişkiler de bu özerklik kapasitesini desteklemektedir. Meksika ise üretim zincirleri, ihracat pazarı ve coğrafi konumu nedeniyle ABD ekonomisiyle çok daha derin bir karşılıklı bağımlılık ilişkisi içerisinde bulunmaktadır. Dolayısıyla Sheinbaum yönetiminin Washington'a karşı geliştirdiği politika, Lula yönetiminin izlediği politikadan daha dikkatli bir dengeleme stratejisini gerektirmektedir.

Trump yönetiminin iki ülkeye karşı kullandığı araçların benzerliği dikkat çekmektedir. Ticari yaptırım veya ek gümrük vergisi tehdidi, vize kısıtlamaları, organize suç örgütlerinin terör örgütü olarak tanımlanması ve güvenlik gerekçesiyle doğrudan müdahale ihtimalinin gündeme getirilmesi, ekonomik ve askerî baskının birbirini tamamlayan unsurlara dönüştüğünü göstermektedir. Özellikle suç örgütlerinin terör örgütleri kategorisine alınması, Brezilya ve Meksika açısından yalnızca bir güvenlik politikası meselesi oluşturmamaktadır. Böyle bir tanımlamanın gelecekte sınır ötesi askerî operasyonların hukuki ve siyasi gerekçesine dönüştürülme ihtimali, iki hükümetin egemenlik konusundaki hassasiyetlerini artırmaktadır.

Lula'nın bu ortamda ulusal egemenlik söylemini daha belirgin biçimde öne çıkarması, Brezilya iç siyaseti açısından da önem taşımaktadır. Brezilya'nın savunma kapasitesinin artırılması gerektiğini savunan Lula'nın ülkenin sınırlarının korunması için insansız hava araçlarının üretimine vurgu yapması, dış politika ile savunma politikasının giderek daha fazla bütünleştiğini göstermektedir. Lula'nın "kimsenin bu ülkeyi işgal edip devlet başkanını kaçırmasına" izin vermeyecek bir savunma kapasitesine sahip olunması gerektiğini belirtmesi, Venezuela örneğinin Brezilya'daki güvenlik algısına doğrudan yansıdığını ortaya koymaktadır.^[1] Böylece egemenlik kavramı soyut bir diplomatik ilke olmaktan çıkarak savunma yatırımları, sınır güvenliği ve teknolojik kapasite üzerinden somutlaştırılmaktadır.

Bu gelişmeler aynı zamanda Brezilya'da Ekim 2026 tarihinde gerçekleştirilecek seçimleri uluslararası boyuta sahip bir mücadeleye dönüştürmektedir. Lula ile Flavio Bolsonaro arasındaki rekabetin oldukça yakın seyretmesi, Washington ile Brezilya arasındaki gerilimin iç politikadaki önemini artırmaktadır. Trump yönetiminin Bolsonaro ailesiyle kurduğu siyasi yakınlık, Brezilya seçimlerinin yalnızca iç siyasi aktörler arasındaki bir rekabet olarak değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Lula yönetimi bu nedenle ulusal egemenliği seçim kampanyasının temel unsurlarından birine dönüştürmekte ve dış müdahale tartışmasını siyasi bağımsızlık meselesiyle ilişkilendirmektedir. Meksika açısından ise temel sorun Washington'la çatışmanın maliyetinin Brezilya'ya kıyasla çok daha yüksek olması nedeniyle farklılaşmaktadır. Sheinbaum yönetimi bir taraftan güvenlik ve ticaret konularında ABD'yle işbirliğini sürdürmeye çalışırken diğer taraftan ülkenin egemenliğini ihlal edebilecek taleplere karşı sınır çizmektedir. Meksika ekonomisinin ABD üretim zincirleriyle bütünleşmiş olması, Washington'ın ticari baskı araçlarını son derece etkili hâle getirmektedir. Bu nedenle Sheinbaum yönetiminin diplomatik kanalları açık tutması ve doğrudan kişisel çatışmadan kaçınması bir zayıflıktan ziyade ekonomik bağımlılığın yarattığı yapısal sınırlamalar içerisinde uygulanan dengeleme politikası niteliği taşımaktadır.

Brezilya ile Meksika arasındaki yakınlaşmanın önem kazandığı temel nokta da burada ortaya çıkmaktadır. İki hükümet Washington'la ilişkileri koparmayı veya doğrudan ABD karşıtı bir cephe oluşturmayı hedeflememektedir. Aksine her iki ülke de ABD'yle ekonomik ve diplomatik ilişkilerini sürdürürken tek taraflı baskının kabul edilmeyeceği bir ilişki modeli oluşturmaya çalışmaktadır. Bu yaklaşım, Latin Amerika'da Soğuk Savaş döneminin blok mantığından farklı bir stratejik özerklik anlayışına işaret etmektedir. Devletler Washington'la işbirliğini sürdürebilmekte, fakat aynı zamanda Çin gibi alternatif ekonomik ortaklarla ilişkilerini geliştirebilmekte ve bölgesel ortaklıklarını güçlendirebilmektedir.

Bu çerçevede Brezilya-Meksika yakınlaşmasının gelecekte kurumsal bir ittifaka dönüşüp dönüşmeyeceğinden ziyade, iki ülkenin birbirlerinin stratejik özerklik kapasitesini ne ölçüde artıracabileceği önem kazanmaktadır. Enerji alanında Petrobras ile Pemex arasında geliştirilen işbirliği, ekonomik ilişkilerin siyasi yakınlaşmaya somut bir temel sağlayabileceğini göstermektedir. Ticaretin çeşitlendirilmesi, enerji işbirliği, diplomatik koordinasyon ve bölgesel meselelerde ortak tutum geliştirilmesi, Washington karşısında iki ülkenin pazarlık kapasitesini artıracabilecek araçlar olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak özellikle Meksika'nın ABD ekonomisine bağımlılığı nedeniyle bu yakınlaşmanın Amerikan etkisini ortadan kaldıracabilecek bir alternatif blok yaratması kısa vadede mümkün görünmemektedir.

Sonuç olarak Lula ve Sheinbaum yönetimlerinin karşı karşıya bulunduğu temel mesele, ABD'yle ilişkileri koparmadan Washington'ın tek taraflı baskı kapasitesini sınırlandırabilecek bir dış politika geliştirmek olmaktadır. Brezilya bunu ekonomik çeşitlilik, Çin'le ilişkiler, savunma kapasitesinin artırılması ve karşılıklılık ilkesi üzerinden gerçekleştirmeye çalışırken Meksika ekonomik entegrasyonun yarattığı sınırlamalar nedeniyle diploması, kontrollü işbirliği ve egemenlik konusunda belirgin kırmızı çizgiler oluşturma stratejisini benimsemektedir. Bu farklılık iki ülkeyi birbirinden uzaklaştırmak yerine sahip oldukları farklı güç unsurlarını tamamlayıcı hâle getirme potansiyeli taşımaktadır.

[1] Galarraga Gortázar, Naiara, and Carlos S. Maldonado. "Brasil y México plantan cara a la hostilidad y las injerencias de Trump y las derechas latinoamericanas." El País, <https://elpais.com/america/2026-08-16/brasil-y-mexico-plantan-cara-a-la-hostilidad-y-las-injerencias-de-trump-y-las-derechas-latinoamericanas.html>, (Erişim Tarihi: 16.08.2026).

ANKASAM ANALİZ

KEI Araştırmacısı Tom Ramage: “Güney Kore, Yapay Zekâ Alanında Daha Belirgin Bir Küresel Liderlik Rolü Üstlenebilir”

Banu YAKUBOVA

Ankara Kriz ve Siyasi Çalışmalar Merkezi (ANKASAM), Güney Kore'nin küresel yapay zekâ yarı iletken tedarik zincirindeki değişen rolünü, üretim kapasitesindeki artışın küresel tedarik zincirlerine etkilerini ve ülkenin yapay zekâ yarı iletken ekosistemindeki geleceğini değerlendirmek üzere Amerika Kore Ekonomi Enstitüsü (KEI) Araştırmacısı ve Ekonomi Politikası Analisti Tom Ramage ile yapmış olduğu röportajı dikkatlerinize sunmaktadır.

1. Yakın zamanda düzenlenen San Francisco Yapay Zekâ Zirvesi, Güney Kore'nin küresel yapay zekâ yarı iletken tedarik zincirindeki değişen rolü açısından ne ifade etmektedir?

San Francisco'da yakın zamanda düzenlenen Yapay Zekâ Zirvesi, her şeyden önce Güney Kore'nin yapay zekânın küresel ölçekte yaygınlaşması ve yapay zekâ tedarik zinciri açısından vazgeçilmez bir ortak olduğunu göstermektedir. Zirve, aynı zamanda Güney Kore'nin yüksek bant genişlikli bellek (HBM) çiplerindeki teknik uzmanlığı, güçlü teknoloji girişimi ekosistemi ve Nesnelerin İnterneti (IoT) altyapısı sayesinde ABD'li teknoloji şirketlerinin yapay zekâyâ yönelik planlarında Güney Kore Cumhurbaşkanı'nın giderek daha önemli bir muhatap hâline geldiğini ortaya koymaktadır.

Güney Kore'de veri merkezlerinin kurulması ve geliştirilmesine yönelik anlaşmaların yanı sıra Kore'den ABD'li şirketlere HBM çipi ve ABD'den Koreli şirketlere GPU tedarikine ilişkin işbirliği, Güney Kore'nin yalnızca ABD menşeli yapay zekâ teknolojilerinin yaygın biçimde benimsendiği ileri teknoloji odaklı bir pazar olmadığını, aynı zamanda Kore teknolojisinin ABD'nin yapay zekâ donanım altyapısının önemli dayanaklarından biri hâline geldiğini göstermektedir.

2. Güney Kore'nin üretim kapasitesini artırması, küresel yarı iletken tedarik zincirlerinin daha dayanıklı ve coğrafi olarak daha çeşitlendirilmiş hâle gelmesine nasıl katkı sağlayabilir?

Her şeyden önce Güney Kore hükümetinin taahhüt ettiği şekilde ülkedeki yarı iletken üretiminin artırılması, küresel ölçekte devam eden bellek çipi arz açığının hafifletilmesine önemli katkı sağlayabilir. Kısa ve orta vadede bu durum, özellikle pazarın yakın gelecekte büyümesinin, HBM özelinde ise belki iki katına çıkmasının beklendiği bir ortamda, ABD gibi ülkelerin yapay zekâ donanımına yönelik talebini karşılamada Çin dışında çalışabileceği “güvenilir bir ortak” sunabilir.

Bununla birlikte Güney Kore'de üretimin artırılması, çip sektörünü daha geniş kapsamlı risklere veya öngörülemeyen büyük krizlere karşı tam anlamıyla koruyacak gerçek bir coğrafi çeşitlendirme sağlamamaktadır. Çip üretiminin Güney Kore'de daha da yoğunlaşması, olası bir küresel jeopolitik çatışma ya da küresel taşımacılığı aksatabilecek benzer senaryolarda dünya çip arzını istemeden de olsa daha kırılgan hâle getirebilir.

Buna karşılık Güney Kore'nin yakın zamanda imzalanan ABD-Güney Kore gümrük tarifeleri mutabakatı kapsamında ABD'de yaptığı çip sektörü yatırımları, tedarik zincirlerini kesintiye uğratabilecek gelişmelere karşı dayanıklılık oluşturmak için ihtiyaç duyulan coğrafi çeşitliliği dolaylı olarak sağlayabilir. Ancak bunun gerçekleşmesi, ABD ve Güney Kore teknoloji sektörleri arasındaki yakın işbirliğinin sürmesine ve Washington-Seul hattındaki uzun vadeli uyumun devam etmesine bağlıdır.

3. Önümüzdeki dönemde Güney Kore'nin küresel yapay zekâ yarı iletken ekosistemindeki rolünün; ABD, Tayvan, Japonya ve Avrupa'nın birbirini tamamlayan güçlü yönleriyle birlikte nasıl gelişmesini bekliyorsunuz?

Güney Kore'nin yapay zekâ alanında giderek artan önemi, diğer unsurların yanı sıra dijital yönetim standartlarının nasıl şekilleneceği ve kötü niyetli kullanımlara karşı hangi koruyucu önlemlerin hayata geçirileceği konusunda ülkeye daha öncü bir rol üstlenme imkânı sağlamaktadır. Zirvenin somut çıktılarından biri de Lee Jae Myung tarafından açıklanan “San Francisco Yapay Zekâ Deklarasyonu” olmuştur. Deklarasyon, yapay zekânın sorumlu biçimde kullanılmasını ve farklı ülkelerde adil şekilde yaygınlaştırılmasını öngörmektedir.

ABD, 2024 yılında Uluslararası Yapay Zekâ Güvenliği Enstitüleri Ağı'nın kurulması ve bu yıl G7 çerçevesinde yapay zekânın sorumlu kullanımına ilişkin yürütülen diyalog ve görüşmeler gibi girişimler aracılığıyla, yapay zekâ güvenliği konusunda diğer ülkelerle ortak bir zemin ve uzlaşma oluşturma yönünde önemli ilerleme kaydetmiştir. Güney Kore'nin de önümüzdeki dönemde bu çabalarda giderek daha fazla yer alması beklenmektedir.

Dünya genelinde ülkeler yapay zekâ güvenliği ve dijital yönetim konusunda daha ortak bir yaklaşım geliştirmeye çalışırken, Güney Kore'nin yapay zekâ yönetimine ilişkin iç politikası da diğer teknoloji odaklı ülkeler için örnek teşkil edebilir. Bu kapsamda yakın zamanda yürürlüğe giren “Yapay Zekâ Temel Yasası” ve vatandaşlara yönelik “Dijital Haklar Bildirgesi”nin erken dönemde benimsenmesi öne çıkan örneklerdir. San Francisco Yapay Zekâ Deklarasyonu örneğinde olduğu gibi, Güney Kore aynı zamanda yapay zekâ alanında standartların ve uluslararası uzlaşının geliştirilmesinde daha belirgin bir küresel liderlik rolü üstlenebilir.

ANKASAM ANALİZ

Rusya'nın Afganistan Politikası: Taliban'ın Tanınması ve Bölgesel Yansımaları

Nodirjon MURODOV

Rusya'nın 3 Temmuz 2025 tarihinde Taliban Hükümeti'ni resmen tanınması, Moskova'nın Afganistan politikasında yaşanan kademeli dönüşümün doruk noktasını oluşturmuştur. Afganistan, Rus dış politikasında nadiren merkezi bir yer tutmuştur; ancak Taliban'ın 2021 yılında yeniden iktidara gelmesinden bu yana stratejik önemi kayda değer ölçüde artmıştır. Rusya, Kabil ile diplomatik kanalları yeniden açan ilk büyük güçler arasında yer almış; Taliban'la siyasi diyalogu, ekonomik ilişkileri ve güvenlik işbirliğini kademeli olarak genişletmiş ve nihai olarak da bu oluşumu terör örgütleri listesinden çıkarmıştır.^[i]

27 Mayıs 2026 tarihinde ise Rusya Güvenlik Konseyi Sekreteri Sergey Şoygu ile Taliban'ın vekil Savunma Bakanı Muhammed Yakub, askerî-teknik işbirliğine ilişkin bir anlaşma imzalamıştır.^[ii] İlk bakışta, Rusya'nın Taliban'ı tanıma kararı önemli bir diplomatik değişim olarak görünmektedir. Ancak Rusya'nın politikası, köklü bir stratejik değişimden ziyade değişen bölgesel gerçekliklere yönelik hesaplı bir uyarlamayı temsil etmektedir. Moskova, Taliban'la işbirliğini, güvenlik çıkarlarını korumanın, bölgesel bağlantıları genişletmenin ve Orta Asya'daki etkisini sürdürmenin en pratik yolu olarak görmektedir.

Rusya'nın politika değişikliğini şekillendiren temel dinamiklerden ilki, bölgesel bağlantısallık ve altyapı projeleridir. Ukrayna'daki savaş nedeniyle Batı'yla ilişkilerinin bozulmasının ardından Rusya, kendisini Güney Asya ve Orta Doğu'ya bağlayacak alternatif ticaret ve ulaşım koridorları arayışını hızlandırmıştır. Ağır yaptırımlar Moskova ticaretini Avrupa'dan Asya'ya yönlendirmeye zorlarken, Uluslararası Kuzey-Güney Ulaştırma Koridoru (INSTC) stratejik bir öncelik olarak öne çıkmıştır. Koridorun Batı kolu Azerbaycan üzerinden uzanmaya devam etse de Güney Kafkasya ve Orta Doğu'da süregelen istikrarsızlık, güzergâh çeşitlendirmesinin önemini artırmıştır. Bu bağlamda Afganistan, yalnızca bir güvenlik sorunu olmaktan çıkarak potansiyel bir transit ülke olarak öne çıkmaya başlamıştır.

Moskova açısından Afganistan, önerilen Trans-Afgan Demiryolu aracılığıyla Orta Asya'yı Pakistan limanlarına bağlayan eksik coğrafi halkayı temsil etmektedir. Özbekistan, bu projeyi Orta Asya'yı Arap Denizi'ne bağlamanın bir aracı olarak etkin biçimde desteklerken; Kazakistan ve Türkmenistan da ulaşım bağlantılarını güneye doğru genişletmeye ilgi göstermektedir.^[iii] Moskova, söz konusu girişimleri kendi bölgesel bağlantısallık hedefleri açısından stratejik öneme sahip olarak değerlendirmektedir. Güney Asya pazarlarına erişim, Batı yaptırımlarının Avrasya ticaretini yeniden şekillendirmeyi sürdürdüğü bir dönemde Rusya'nın ticari seçeneklerini genişletme potansiyeli taşımaktadır. Her ne kadar bu projeler henüz başlangıç aşamasında olsalar da Moskova'nın pasif bir gözlemci olmak yerine bu girişimlerin desteklemek istediği anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle Rusya'nın bölgesel bağlantısallığa yönelik ilgisi gerçek olmakla birlikte temel amacı başkaları tarafından inşa edilen altyapı projelerinin dışında kalmaktan kaçınmaktır.

Güvenlik kaygıları, Rusya'nın Afganistan'a yönelik angajmanını şekillendiren ikinci ve muhtemelen en acil dinamiği oluşturmaktadır. Kremlin'in temel endişesi, Taliban'ın kendisinden ziyade Afganistan'ın yeniden ulusötesi silahlı örgütler için bir üs hâline gelmesi durumunda ortaya çıkabilecek güvenlik boşluğudur. Bu çerçevede Rusya, özellikle terör örgütü DEAŞ-Horasan Emirliği'nin (ISKP) artan faaliyetlerinden kaygı duymaktadır. Zira örgütün güç kazanan varlığı, yalnızca Afganistan için değil, aynı zamanda Orta Asya ve Rusya'nın güvenliği açısından da önemli riskler doğurmaktadır.^[iv] Mart 2024 tarihinde Moskova'daki Crocus City Hall'e düzenlenen terör saldırısı, bu endişeleri daha da pekiştirmiş ve Afganistan bağlantılı aşırılık yanlısı ağların Rusya topraklarını tehdit etme potansiyelini yeniden gündeme taşımıştır. Söz konusu güvenlik kaygıları, Rusya'nın kendi jeopolitik nüfuz alanı olarak gördüğü Orta Asya'yı da doğrudan etkilemektedir. Tacikistan'ın Afganistan'la paylaştığı uzun sınır, bölgenin en hassas güvenlik hatlarından biri olmayı sürdürürken, uyuşturucu kaçakçılığı ve militan sızmaları sınır güvenliğini tehdit etmeye devam etmektedir.^[v] Bu doğrultuda Rusya'nın Taliban ile askerî-teknik işbirliği tesis etme kararı, Afganistan'da fiili otoriteyi elinde bulunduran yönetimle iletişim kanallarını güçlendirme girişimi olarak değerlendirilebilir. Moskova açısından sınırlı maliyet ve jeopolitik yükümlülüklerle yürütülen kontrollü angajman, diplomatik izolasyona kıyasla daha düşük riskli bir seçenek olarak görülmektedir.

Ekonomik çıkarlar üçüncü bir gerekçe sunmaktadır. Afganistan; bakır, lityum, nadir toprak elementleri ve uluslararası ilgiyi giderek artan biçimde çeken diğer kritik minerallere ilişkin kayda değer rezervlere sahiptir. Çin, ülkenin en büyük dış yatırımcısı olmayı sürdürmesine rağmen Rusya, gelecekteki madencilik ve altyapı projelerine katılma fırsatları aramaktadır. İkili ticaretin genişletilmesi de en az bunun kadar önemlidir. Rusya ile Afganistan arasındaki ticari alışveriş 2021 yılından bu yana istikrarlı biçimde artmıştır. Bu durum, her iki hükümetin de bölgesel ortaklıklar yoluyla ekonomik yalıtılmışlığı azaltmaya çalıştığı daha geniş bir eğilimi yansıtmaktadır. Söz konusu gelişmeler, ekonomik pragmatizmin Rusya'nın geleneksel güvenlik odaklı yaklaşımını giderek daha fazla tamamladığına işaret etmektedir.

Rusya'nın Afganistan'a yönelik politikasını belirgin sınırları bulunmaktadır. Moskova'nın askerî kaynaklarının büyük ölçüde Ukrayna Savaşı'na tahsis edilmiş olması, başka bölgelerde yeni güvenlik sorumlulukları üstlenme kapasitesini sınırlandırmaktadır. Batı yaptırımları ise Rusya'nın mali ve sanayi kapasitesi üzerinde baskı oluşturmaya devam etmektedir. Benzer şekilde Afganistan'ın sınırlı ekonomik kapasitesi ve zayıf devlet kurumları da kapsamlı bir stratejik ortaklığın önünde önemli engeller teşkil etmektedir. Bu koşullar altında Rusya'nın geniş çaplı askerî taahhütler veya büyük ölçekli ekonomik yatırımlar yerine ulaştırma, ticaret, terörle mücadele ve teknik destek gibi alanlarda seçici işbirliğini sürdürmeyi tercih etmesi daha muhtemel görünmektedir.

Rusya'nın Afganistan'a yönelik açılımının daha geniş bir jeopolitik bağlam içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Çin, Afganistan'daki ekonomik varlığını giderek genişletirken; Orta Asya devletleri de ticaret, insani yardım ve altyapı girişimleri aracılığıyla Kabil'e yönelik daha pragmatik politikalar izlemektedir. Benzer şekilde Pakistan, İran ve Hindistan da Afganistan'da kendi stratejik çıkarlarını ilerletmeye çalışmaktadırlar. Bu yüzden Moskova'nın politikası yalnızca Afganistan'daki gelişmeler tarafından değil, aynı zamanda dış güçler arasındaki rekabetin giderek arttığı bir ortamda bölgesel nüfuzunu koruma ve etkili bir aktör olarak konumunu sürdürme hedefi doğrultusunda da şekillendirilmektedir.

Bu gelişmenin Orta Asya açısından önemli sonuçları bulunmaktadır. Rusya'nın Taliban'la ilişkilerini normalleştirilmesi, Özbekistan, Kazakistan veya diğer bölge ülkelerinin Taliban'ı kısa vadede resmen tanıyacağı anlamına gelmemektedir. Bunun yerine bu durum, bölge ülkelerinin diplomatik manevra alanlarını koruyarak Kabil yönetimiyle pratik işbirliğini artırmalarını teşvik edebilir. Orta Asya devletleri şimdiye kadar resmî tanıma ile fiili işbirliği arasında net bir ayırım yapmış; siyasi açıdan geri dönüşü zor adımlar atmaktan kaçınırken, Kabil'le iletişim kanallarını açık tutmayı tercih etmiştir.

Bu nedenle Rusya'nın Afganistan politikasındaki dönüşüm, değişen jeopolitik koşullara yönelik pragmatik bir uyum süreci olarak değerlendirilebilir. Bölgesel bağlantısallık, güvenlik kaygıları ve ekonomik fırsatlar, Moskova'yı diplomatik mesafeyi koruyan bir yaklaşımdan seçici işbirliğine dayalı bir politikaya yöneltmiştir. Rusya, sınırsız yükümlülükler üstlenmeden nüfuzunu sürdürmeyi hedeflemekte ve resmî ittifaklar yerine esnek ortaklık modellerini tercih etmektedir.

Bu politika, Rusya'nın Afganistan'a yönelik stratejik bir yeniden yönelim gerçekleştirdiği anlamına gelmemektedir. Aksine Moskova'nın temel amacı, bölgesel bağlantısallığının genişlediği ve Batı'nın etkisinin azaldığı bir ortamda Afganistan'ın geleceği üzerinde etkisini korumak ve Orta Asya'nın daha geniş güvenlik mimarisinin şekillenmesinde rol sahibi olmaya devam etmektir.

[i] "Russia becomes first state to recognise Afghanistan's Taliban government", BBC, <https://www.bbc.com/news/articles/c78n4wely9do>, (Erişim Tarihi:05.08.2026).

[ii] "Moscow Signs Military Partnership with the Taliban", The Moscow Times, <https://www.themoscowtimes.com/2026/05/28/moscow-signs-military-partnership-with-the-taliban-a92875>, , (Erişim Tarihi: 05.08.2026).

[iii] "Uzbek-Afghan-Pakistan transin corridor making progress", Euroasianet, <https://eurasianet.org/uzbek-afghan-pakistan-transit-corridor-making-progress>, (Erişim Tarihi: 05.08.2026).

[iv] "Russia Accuses Britain of Supporting Armed Anti-Taliban Groups", Afghanistan International, <https://www.afintl.com/en/202605260988>, (Erişim Tarihi: 05.08.2026).

[v] "CSTO enhancing security measures along Afghan-Tajik border", Euroasianet, <https://eurasianet.org/csto-enhancing-security-measures-along-afghan-tajik-border>, (Erişim Tarihi: 05.08.2026).

ANKASAM ANALİZ

Avrupa’da Göç Politikasının Dönüşümü: “Kale Avrupa” Yaklaşımının Yeni Dönemi

Sena Birinci

Avrupa’da göç meselesi, 2015 yılındaki mülteci krizinden bu yana yalnızca insani bir sorun olmaktan çıkarak güvenlik, sınır yönetimi, iç siyaset ve Avrupa Birliği’nin üçüncü ülkelerle ilişkilerini doğrudan etkileyen stratejik bir meseleye dönüşmüştür. Ancak 2026 yazında yaşanan gelişmeler, Avrupa’nın göç politikasında yeni bir aşamaya geçildiğini göstermektedir. İspanya’nın Fas sınırındaki Ceuta Özerk Kenti’nde yaşanan kitlesel geçişler, Yunanistan’ın düzensiz göçe karşı sertleştirdiği politikalar ve AB içerisinde geri dönüş mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik girişimler birlikte değerlendirildiğinde, Avrupa’nın göç yönetiminde “koruma” ve “entegrasyon” kadar “geri gönderme”, “sınır güvenliği” ve “dışsallaştırma” kavramlarının da merkezi hale geldiği görülmektedir.

Bu dönüşümün en çarpıcı örneği Ceuta’da yaşanan gelişmelerdir. Temmuz ayının son günlerinde yaklaşık 72 bin kişinin Fas’tan Ceuta’ya geçmesi, yalnızca İspanya açısından değil, Avrupa Birliği açısından da olağanüstü bir sınır krizi yaratmıştır. Ceuta’nın nüfusunun yaklaşık 85 bin olduğu düşünüldüğünde, birkaç gün içerisinde kentin nüfusuna yaklaşan büyüklükte bir göç hareketinin ortaya çıkması, Avrupa’nın dış sınırlarının ne kadar kırılgan olabileceğini göstermiştir. İngiltere Parlamentosu Kütüphanesi de Temmuz 2026 sonunda Ceuta’ya 70 binden fazla kişinin geçtiğini doğrulamaktadır.[i].

Üstelik söz konusu hareketlilik yalnızca birkaç bin kişinin sınırı geçmesinden ibaret değildir.[ii]. Avrupa’nın karşı karşıya kaldığı kriz kısa sürede büyük ölçüde bir “geri dönüş” operasyonuna dönüşmüştür. Bu durum Avrupa göç politikasındaki temel değişimi de göstermektedir: Avrupa açısından artık başarı, yalnızca sınırdan geçişleri engellemekle değil, sınırı geçen kişileri mümkün olduğunca hızlı biçimde geri gönderebilmekle de ölçülmektedir.

Ancak Ceuta örneğini asıl önemli hale getiren yaklaşık 1.100 refakatsiz çocuğun bölgede kalmasıdır.[iii]. Yetişkinlerin önemli bölümünün Fas’a geri gönderilmesi mümkün olurken, çocukların hukuki statüsü ve korunma yükümlülükleri nedeniyle süreç çok daha karmaşık hale gelmiştir. İspanyol makamları bu çocukların bir bölümünü İspanya ana karasına transfer etmeyi tartışırken, Fas da çocukların geri kabulü konusunda işbirliğine hazır olduğunu açıklamıştır.[iv]

Tam da bu noktada Avrupa Komisyonu’nun 18 Ağustos’ta Ceuta’daki göçmenlerin, refakatsiz çocuklar da dâhil olmak üzere, belirli hukuki koşullar çerçevesinde Fas’a geri gönderilmesini destekleyen yaklaşımı önem kazanmaktadır. Çünkü mesele yalnızca Ceuta’da kalan 1.100 çocuğun geleceği değildir. Burada Avrupa Birliği’nin gelecekte benzer krizlerde hangi politika aracını önceliklendireceğine ilişkin bir emsal oluşmaktadır. Eğer geri dönüş mekanizmaları siyasi olarak daha kolay uygulanabilir hale gelirse, Avrupa’nın göç politikasının ağırlık merkezi daha da güvenlikçi bir çizgiye kayacaktır.

Bu durum kısa vadede Avrupa açısından rasyonel görünebilir. Göçmenlerin Avrupa’ya ulaşmadan durdurulması, hem sınır kapasiteleri üzerindeki baskıyı azaltmakta hem de Avrupa kamuoyunda hükümetlerin “kontrol bizde” mesajı vermesine imkân sağlamaktadır. Ancak uzun vadede AB’nin Fas, Libya ve diğer transit ülkelere bağımlılığını artırması önemli bir sorun yaratabilir. Zira göç yönetimi artık yalnızca bir iç politika meselesi olmaktan çıkarak dış politika ve diplomatik pazarlık aracına dönüşmektedir.[v].

Yunanistan örneği ise Avrupa’nın başka bir sınırında aynı eğilimin ortaya çıktığını göstermektedir. Atina’nın göç politikasındaki sertleşmenin arkasında özellikle Libya üzerinden Girit ve Gavdos’a yönelen yeni göç rotası bulunmaktadır. 2026 yılının ilk altı ayında Girit ve Gavdos’a 8.552 mülteci ve sığınmacının ulaşması, bu güzergâhın Avrupa açısından giderek daha önemli hale geldiğini göstermektedir.[vi]. Söz konusu rakam, Girit’in artık Yunanistan’a yönelik göç hareketlerinde tali bir güzergâh değil, temel giriş noktalarından biri haline geldiğini ortaya koymaktadır.

Burada dikkat çekici olan ise göç yollarının ortadan kalkmaması, yalnızca yer değiştirmesidir. Avrupa bir rotayı güvenlik önlemleriyle kapattığında göç hareketliliği çoğu zaman başka bir güzergâha yönelmektedir. Doğu Akdeniz’de Türkiye-Yunanistan hattının yanı sıra Libya-Girit hattının önem kazanması bunun göstergesidir. Dolayısıyla Avrupa’nın yalnızca sınır kontrolüne dayalı yaklaşımı, göçün temel nedenlerini ortadan kaldırmadığı için uzun vadeli bir çözüm üretmekte zorlanabilir.

Avrupa’daki dönüşümün yalnızca hükümet politikaları üzerinden değil, siyasi söylem üzerinden de okunması gerekmektedir. Son yıllarda aşırı sağ partilerin göç konusundaki sert söylemleri Avrupa siyasetinin merkezine taşınırken, merkez sağ ve hatta merkez sol partiler de seçmen baskısı nedeniyle göç konusunda daha güvenlikçi politikaları benimsemeye başlamıştır. Bu nedenle Avrupa’daki değişimi yalnızca “aşırı sağ yükseliyor” şeklinde açıklamak eksik kalacaktır. Asıl önemli gelişme, daha önce aşırı sağ tarafından savunulan bazı politika önerilerinin ana akım siyasetin parçası haline gelmesidir.

Ceuta krizi bu açıdan Avrupa’nın siyasi kırılganlığını da göstermiştir. 72 bin kişilik olağanüstü geçiş, Avrupa kamuoyunda sınır güvenliği tartışmalarını yeniden alevlendirirken, krizin kısa sürede yaklaşık 70 bin kişinin Fas’a geri gönderilmesiyle yönetilmesi de geri dönüş politikasının ne kadar merkezi hale geldiğini ortaya koymuştur. Fakat geride kalan yaklaşık 1.100 refakatsiz çocuk, güvenlik politikalarının insan hakları ve uluslararası hukukla karşılaştığı noktayı temsil etmektedir.

Dolayısıyla burada Avrupa’nın karşı karşıya olduğu temel sorun “göçü durdurmak” değil, göç yönetimi ile Avrupa’nın liberal değerleri arasındaki dengeyi korumaktır. Sınır güvenliği devletlerin meşru bir hakkıdır; ancak özellikle çocuklar ve uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişiler söz konusu olduğunda geri gönderme politikalarının hukuki sınırları bulunmaktadır.[vii]. Ceuta’da çocukların ayrı bir hukuki kategori oluşturması da bu nedenle tesadüf değildir. Avrupa’nın kendi hukuk düzeni, geri dönüş politikasının tamamen sınırsız uygulanmasına izin vermemektedir.

Avrupa siyasetinde kamuoyunun göç konusundaki algısının da değiştiği görülmektedir. Göç, artık yalnızca insani yardım veya sığınma hakkı üzerinden tartışılmamakta; güvenlik, konut, kamu hizmetleri, sınır kontrolü ve ulusal egemenlik başlıklarıyla birlikte ele alınmaktadır. Bu nedenle hükümetler üzerindeki siyasi baskı da artmaktadır. Ceuta’da yerel halkın protestolar düzenlemesi ve bölgedeki altyapının binlerce kişilik hareketlilik karşısında zorlanması, göçün yerel düzeyde de ciddi siyasi sonuçlar yaratabildiğini göstermiştir.

2026 yazı, Avrupa göç politikası açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Ceuta’da 72 bin kişinin kısa süre içerisinde Avrupa topraklarına geçmesi, yaklaşık 70 bin kişinin geri gönderilmesi ve 1.100 refakatsiz çocuğun hukuki ve insani koruma sorunu olarak kalması; Avrupa’nın göç politikasında yaşanan dönüşümü somutlaştırmaktadır. Yunanistan’da Girit ve Gavdos’a yılın ilk yarısında ulaşan 8.552 kişi ise göç rotalarının değişerek devam ettiğini göstermektedir.

Bu nedenle 2026 yılında Avrupa’nın göç politikasını yalnızca “sağa kayış” olarak tanımlamak yeterli değildir. Daha kapsamlı bir dönüşüm yaşanmaktadır. Avrupa, göç yönetiminde koruma merkezli modelden kontrol merkezli modele doğru ilerlemekte; sınırlarını güçlendirmekle kalmayıp geri dönüşleri artırmaya ve göçün yönetimini Avrupa dışındaki ülkelere taşımaya çalışmaktadır. Önümüzdeki dönemde Avrupa’nın temel sınavı, güvenlik ile insan hakları arasında nasıl bir denge kuracağı olacaktır. Eğer geri dönüş ve dışsallaştırma politikaları daha da güçlenirken hukuki ve insani mekanizmalar aynı ölçüde güçlendirilmezse, Avrupa’nın “Kale Avrupa” yaklaşımı kalıcı bir politika paradigmasına dönüşebilir. Ancak bu durum Avrupa’nın yalnızca dış sınırlarını değil, kendi siyasi kimliğini de değiştirecektir. Dolayısıyla Ceuta’da yaşananlar basit bir sınır krizi değildir. 72 bin kişinin birkaç gün içinde Avrupa’ya yönelmesi, Avrupa’nın sınırlarının ne kadar kırılgan olduğunu; 1.100 refakatsiz çocuğun geride kalması ise Avrupa’nın kendi değerleriyle ne kadar zor bir sınavla karşı karşıya olduğunu göstermiştir. Avrupa’nın gelecekte nasıl bir göç politikası izleyeceği, aynı zamanda nasıl bir Avrupa olmak istediğinin de göstergesi olacaktır.

[i]. Amandine Hess, “EU supports repatriation of unaccompanied migrant minors from Ceuta to Morocco”, Euronews, <https://www.euronews.com/my-europe/2026/08/18/eu-supports-repatriation-of-unaccompanied-migrant-minors-from-ceuta-to-morocco>, (Erişim Tarihi: 17.08.2026).

[ii]. Hamza HABHOUB, “In Ceuta, migrants stranded at Europe’s gates await their fate”, France 24, <https://www.france24.com/en/europe/20260818-ceuta-migrants-stranded-europes-gates-await-their-fate>, (Erişim Tarihi: 17.08.2026).

[iii]. Agnese Pacciardi, “The grim future of European migration policy”, The Loop, <https://theloop.ecpr.eu/the-grim-future-of-european-migration-policy/>, (Erişim Tarihi: 17.08.2026).

[iv]. “Europe needs ‘a more scientific approach’ to migration, says former Spanish diplomat”, CNN, <https://edition.cnn.com/2026/08/18/tv/video/amanpour-berdoy>, (Erişim Tarihi: 17.08.2026).

[v]. **Luca Bertuzzi**, “Security at the border: How the securitarian agenda came to dominate EU migration policy”, Euronews, <https://www.euronews.com/my-europe/2026/08/11/security-at-the-border-how-the-securitarian-agenda-came-to-dominate-eu-migration-policy>, (Erişim Tarihi: 17.08.2026).

[vi]. **Malcolm Brabant** & **Daphne Tolis**, “Greece toughens stance on illegal migration with new deportation plan”, pbs, <https://www.pbs.org/newshour/show/greece-toughens-stance-on-illegal-migration-with-new-deportation-plan>, (Erişim Tarihi: 17.08.2026).

[vii]. Aynı yer.

ANKASAM ANALİZ

Japonya’nın Orta Asya Açılımı ve Avrasya’da Değişen Güç Dengesi

Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL

21.yüzyılın küresel jeopolitik mücadelesi, artık sadece coğrafi sınırların askeri tahkimi veya geleneksel paktların genişlemesi üzerinden okunmamaktadır. Günümüzün ve geleceğin asıl savaş alanı; yüksek teknoloji, yeşil enerji dönüşümü ve nükleer rönesansın ana motoru olan kritik ham maddelerin, uranyumun, lojistik hatların ve nadir toprak elementlerinin kontrolüdür. Bu küresel eko-politik satranç tahtasında, Japonya ile Orta Asya devletleri arasında kurulan işbirlikleri, küresel enerji bağımlılık haritalarını yeniden gündeme getiren bir ortaklık modeli olarak karşımıza çıkmaktadır.

Nitekim Orta Asya devletleri dengeye dayalı çok vektörlü dış politika uygulamaları kapsamında uranyum, nadir toprak elementleri (NTE) ve su-enerji potansiyellerini Japonya’nın da teknolojik sermayesi ve pazar gücüyle birleştirerek ilişkilerini en üst seviyeye çıkarmaya çalışmaktadırlar. Bu entegrasyon, hiç kuşkusuz, bölgeyi iki geleneksel güç olan Rusya’nın nüfuz, Çin’in ise inşa halindeki stratejik işbirliği alanından çıkararak çok kutuplu dünyanın en dinamik cephelerinden biri haline getirmektedir.

Tam da bu noktada, Japonya’nın finansal gücü ve teknoloji transferi vaadi, Orta Asya başkentlerine egemenliklerini pekiştirme ve dış politikalarını çeşitlendirme noktasında tarihi bir kaldıraç sunmaktadır. Dolayısıyla bu stratejik hamle, sadece bölgesel bir tedarik zinciri operasyonu değil, Avrasya’nın kalbindeki güç dengelerini kökten sarsan tektonik bir jeopolitik kaymadır. Bu derin bağımlılık ilişkisi, tarafların jeopolitik yalnızlıklarını ve ham madde krizlerini aşmalarını sağlayan yapısal bir kaldıraç vazifesi görürken; aynı zamanda bölge ülkelerinin dengeye dayalı çok boyutlu dış politika anlayışlarına da büyük bir katkı sunmaktadır.

Liderler Zirvesi ve Küresel Fonlama Mekanizması

İki taraf arasındaki ilişkiler, kurumsal olarak en üst seviyeye taşınmıştır. Bu kapsamda, üye ülkeler arasındaki işbirliğini en üst düzeye çıkarmak amacıyla liderler düzeyinde ilk kez 19-20 Aralık 2025 tarihinde Tokyo’da gerçekleştirilen “Central Asia plus Japan Dialogue (CA+JAD) Liderler Zirvesi”, bu stratejik yakınlaşmanın yol haritasını somutlaştırmış, taraflar arasında asimetrik simbiyoz ilişkisine dikkatleri çekmiştir.

Bilindiği üzere, Japonya ileri teknolojiye, devasa sermayeye ve altyapı mühendisliğine sahipken toprağın altındaki elementlerden yoksundur. Orta Asya ise element zengini ve stratejik konumda olmasına rağmen bunu katma değere dönüştürecek teknolojiye mahrumdur. Bu iki yapının kusursuz bir yapboz gibi birleşmesi, Tokyo’nun bölgeye yönelik finansal taahhütlerini de hızlandırmıştır.

Japonya, söz konusu liderler zirvesinde Orta Asya genelinde yeşil dönüşüm, lojistik hatların dijitalleşmesi ve kritik mineral tedarik zincirlerinin kurulması amacıyla önümüzdeki 5 yıl için 3 trilyon yen (yaklaşık 19 milyar dolar) değerinde iş projesi hedefi koymuştur.

Bu hedef, uluslararası finansman mekanizmalarıyla da desteklenmektedir. Japonya Maliye Bakanlığı, gelişmekte olan ülkelerde esnek tedarik zincirleri inşa etmek amacıyla Dünya Bankası ile ortaklaşa RISE+ ve DRIVE gibi fonlama programlarını devreye almıştır. Bu fonlar, Orta Asya'daki stratejik madenlerin Batı dünyasının kabul ettiği standartlarda işlenmesi ve uluslararası pazarlara güvenle ulaştırılması için finansal bir güvence kalkını oluşturmaktadır.

Uranyum Rönesansı ve Enerji Ortaklığının Detayları

Dünya genelinde iklim kriziyle mücadele kapsamında nükleer enerjiye geri dönüşü simgeleyen küresel bir uranyum rönesansı yaşanmaktadır. Fukushima felaketinin ardından nükleer reaktörlerini aşamalı olarak yeniden devreye alan Japonya, nükleer yakıt döngüsünü Rusya'dan bağımsızlaştırmak için Orta Asya'ya yönelmiştir. Bu yönelim, Japon dış politikasında tam anlamıyla bir tedarik zinciri korumacılığı ve risk azaltma stratejisinin en somut tezahürüdür. Tokyo, nükleer yakıtta Rusya'nın (Rosatom aracılığıyla) küresel dominasyonuna karşı kendi stratejik güvenliğini bu bölge üzerinden tahkim ederken, hidrokarbon ve hidroelektrik alanında da diğer Orta Asya devletleriyle entegre bir enerji hattı kurmaktadır.

Bu kapsamda dünyanın en büyük doğal uranyum üreticisi olan Kazakistan devlet şirketi Kazatomprom, Japonya'nın en büyük nükleer enerji operatörlerinden biri olan Kansai Electric Power ile uzun vadeli uranyum oksit konsantresi tedarik sözleşmesi imzalamıştır. Kazakistan'ın tek başına dünya uranyumunun yaklaşık %40'ını üretmesi, Japonya'nın enerji sepetini çeşitlendirmesini sağlayan en büyük güvencedir.

Dünyanın 5. büyük uranyum üreticisi konumundaki Özbekistan'da ise Japonya'nın dev ticaret evi ITOCHU Corporation, Navoi Madencilik Şirketi ile uranyum tedarik anlaşmalarını yürütmektedir. Aynı zamanda Japon Devlet Metal ve Enerji GüvenliğiTeşkilatı (JOGMEC), Özbekistan'daki yeni uranyum yataklarının aranması ve geliştirilmesinde aktif rol üstlenmektedir. Özbekistan Nükleer Enerji Ajansı (Uzatom) ile Japon ortaklar, barışçıl nükleer enerji kullanımı ve reaktör güvenliği teknolojileri üzerinde ortak mühendislik programları uygulamaktadır.

Uranyum arzını Kazakistan ve Özbekistan ile güvenceye alan Japonya, fosil yakıtların temiz enerjiye dönüştürülmesi aşamasında Türkmenistan'ı kilit ortak seçmiştir. Kawasaki Heavy Industries, Mitsubishi Corporation ve Sojitz gibi Japon devleri, Türkmenistan'ın devasa doğal gaz rezervlerini işleyerek katma değerli sıvı yakıtlara (GTG – Gas to Gasoline), yüksek saflıkta gübreye ve plastiğe dönüştüren milyarlarca dolarlık gaz-kimya tesislerini inşa etmiştir. Tokyo, bu hamleyle nükleer döngüsünü tahkim ederken, Türkmenistan'ın mavi yakıtını Çin'e olan tek yönlü bağımlılıktan kurtarmakta ve Avrasya enerji mimarisinde çok vektörlü bir denge yaratmaktadır.

Uranyum ve gaz projelerinin yanı sıra Japonya, Kırgızistan ve Tacikistan'ın su-enerji potansiyelini nükleer rönesansın bölgesel tamamlayıcısı olarak konumlandırmaktadır. Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA), Kırgızistan'daki mikro-hidroelektrik santrallerinin modernizasyonunu fonlamakta ve yeşil dönüşüm projeleri yürütmektedir. Tacikistan'da ise ulaştırma ve enerji koridorlarının rehabilitasyonu için hibe sağlayan Tokyo, hidroelektrik potansiyelini bölgedeki akıllı madencilik tesislerinin elektrifikasyonunda kullanmayı hedeflemektedir. Böylece Japonya, nükleerden hidrokarbona, hidrolikten yeşil enerjiye uzanan bütünsel bir "Orta Asya Enerji Kalkını" inşa etmektedir.

Nadir Toprak Elementleri ve "Orta Aşama" Devrimi

Orta Asya, Çin'in nadir toprak elementleri üzerindeki %70'i aşan küresel tekeli kırarak isteyen Japonya açısından kritik bir ortak olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak buradaki en büyük detay, bölge ülkelerinin geçmişteki sömürgeci madencilik modellerine karşı sergilediği "kaynak egemenliği direnişi" yaklaşımıdır. Orta Asya devletleri, geçmişte olduğu gibi sadece ham cevher çıkarıp ucuz fiyata ihraç etmeyi reddetmektedir. Japonya ile yapılan anlaşmaların merkezinde, elementlerin ayrıştırılması, eritilmesi ve saflaştırılması anlamına gelen "Orta Aşama İşleme" (Midstream) tesislerinin doğrudan bölge topraklarında kurulması yer almaktadır. Nitekim, Özbekistan Cumhurbaşkanı Mirziyoyev nadir toprak elementleri projelerinin geliştirilmesi için 500 milyon dolarlık bir vizyoner hedef koymuş ve bu doğrultuda Japon ileri teknoloji şirketleriyle yarı iletkenler ve bataryalar için hayati olan yüksek saflıkta silikon ve grafit gibi bileşenlerin işlenmesi için ortaklıklar başlatmıştır. Kazakistan tarafında ise Japonya, Kazak maden yataklarının yapay zekâ yardımıyla dijitalleştirilmesi ve sürdürülebilir şekilde çıkarılması amacıyla "SmartMining Plus" projesini fonlamaktadır. Kazakistan, özellikle havacılık endüstrisinde kullanılan titanyum, tantal ve niyobyum işleme kapasitesini bu ortaklık vasıtasıyla Japon sanayisine tahsis etmektedir. Kırgızistan ve Tacikistan'ın zengin dağlık havzalarındaki NTE potansiyeli de JOGMEC çatısı altında Japon jeologlar tarafından haritalandırılmaktadır.

Lojistik Tıkanıklık ve Orta Koridor'da Yükselen Yeni Bir Ortak

Bu ortaklığın hayata geçebilmesi ve kâğıt üzerindeki anlaşmaların fiziki bir gerçeğe dönüşebilmesi için en kritik faktör, hiç kuşkusuz lojistikdir. Kara ile çevrili Orta Asya'dan çıkan bu stratejik ve hassas maddelerin Japonya'ya güvenle ulaşması gerekmektedir. Kuzeydeki Rusya rotası küresel yaptırımlar nedeniyle, güneydeki İran rotası ise yüksek jeopolitik riskler sebebiyle devre dışıdır. Bu noktada devreye giren Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridoru, Rusya topraklarını tamamen baypas eden yapısıyla bu ittifakın ana can damarı haline gelmiştir.

Japonya, Kazakistan'ın Aktau Limanı'ndaki gümrük prosedürlerinin dijitalleştirilmesi ve liman altyapısının modernizasyonu için doğrudan mühendislik ve finansman desteği vermektedir. Lojistik hatların bu şekilde çeşitlendirilmesi, bölge ülkelerinin iki dev komşusu karşısında geliştirdiği **çok vektörlü enerji diplomasisi** doktrininin en somut başarı hikayesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda Japonya'nın bölge devletlerine tek taraflı bir bağımlılık ilişkisiyle değil, karşılıklı teknoloji transferine dayalı "egemen bir ortaklık" sunarak yaklaşması, bölgede kalıcı ve kabul edilebilir bir aktör olmasını hızlandırıcı bir rol oynamaktadır.

Japonya'nın Dönüşü ve Orta Asya Merkezli "Büyük Oyun"da Hareketlenme

Japonya'nın Orta Asya'daki bu bütünsel ve derinlemesine hamleleri hiç kuşkusuz Rusya ve Çin'in dikkatlerinden kaçmamakta, şimdiden bu jeo-ekonomik açılıma karşı çok boyutlu karşı önlemler alma yolun gitmektedirler. u kapsamda Rusya, Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü ve Avrasya Ekonomik Birliği gibi kurumsal mekanizmaları kullanarak Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan üzerinde diplomatik bir veto gücü oluşturmaya çalışırken, Orta Asya başkentlerine "dış aktörlerle kurulan aşırı yakınlığın" bölgesel istikrara ve tarihi bağlara zarar vereceği yönünde örtülü siyasi uyarılarda bulunmaktadır. Tacikistan ve Kırgızistan'daki askeri üsleri üzerinden bölgedeki sert güç tekeli korumaya devam eden Moskova, aynı zamanda, sınır güvenliği ve terörle mücadele adı altında düzenlenen ortak askeri tatbikatlar ile bölge devletlerine güvenlik mimarisinin asıl sahibinin kim olduğunu da hatırlatmaktan geri kalmamaktadır.

Çin ise ŞİÖ zemininde, Asya-Pasifik kökenli aktörlerin Orta Asya'ya sızmasını "bölgesel güvenlik tehdidi" olarak kodlamakta ve ortak blok vizyonuna dikkatleri çekmekte, Japonya'nın NTE saflaştırma yatırımlarına karşı kendi işleme tesislerini daha ucuz maliyetlerle bölgeye sunmaktadır.

Bu karşı hamleler, 19. yüzyılın klasik sömürgeci rekabetini dijital ve teknolojik bir "Jeo-Ekonomik Büyük Oyun" sürümüne yükseltmektedir. Bölge, küresel kutuplaşmanın yeni fay hattı haline gelmektedir. Bu durumun en net sonucu, Orta Asya devletlerinin yürüttüğü çok vektörlü dış politika doktrininin sınırlarını zorlaması olacaktır. Baskılar arttıkça, bölge devletleri kritik mineralleri, su kaynaklarını ve enerji hatlarını sadece bir gelir kapısı değil, dev güçler arasında bir hayatta kalma ve pazarlık enstrümanı (mineral ve enerji diplomasisi) olarak kullanmak zorunda kalacaktır. İttifakların bu denli keskinleşmesi, bölgeyi ya tam bağımsız bir küresel lojistik merkeze dönüştürecek ya da hegemonların ekonomik yaptırım ve ambargolarının ortasında bırakacaktır.

Bu kapsamda, önümüzdeki on yıllık perspektifte, bu stratejik ortaklığın küresel dengeleri nasıl değiştireceğine dair şu öngörülerde bulunulabilir:

- **Öngörü 1: Orta Asya, Küresel Yeşil Teknolojinin Yeni Episantrı Olacaktır.**
  - Japonya'nın bölgeye kuracağı nadir toprak elementi işleme ve yeşil enerji altyapı tesisleri sayesinde, Orta Asya sadece ham madde tedarikçisi olmaktan çıkacaktır. 2030'ların başında Kazakistan ve Özbekistan bileşen üreticisi olurken; Kırgızistan ve Tacikistan bölgesel temiz enerji ağının (batarya ve hidroelektrik) kilit halkalarına dönüşecektir.
  - **Öngörü 2: "CA+JAD Paktı", G7'nin Bölgedeki Ana Çıpası Haline Gelecektir.**
  - Japonya'nın açtığı bu öncü diplomatik yoldan, önümüzdeki dönemde ABD ve Avrupa Birliği de daha agresif şekilde geçecektir. Tokyo'da taahhüt edilen 3 trilyon yenlik (yaklaşık 19 milyar dolar) iş hacmi, Batı blokunun Orta Asya'yı Rusya ve Çin ekseninden yapısal olarak koparma stratejisinin ekonomik alt yapısını oluşturacaktır.
  - **Öngörü 3: Nükleer Güvenlik ve Altyapıda "Japon Standartları" Dönemi Başlayacaktır.**
- Bölgede kurulması planlanan nükleer santraller ve akıllı şehir projelerinde Japonya'nın nükleer mühendislik, dijital koridor ve afet yönetimi konusundaki derin tecrübesi standart haline gelecektir. Bu durum, Rusya'nın bölgedeki nükleer ve teknolojik tekeli kırarak Orta Asya'yı Batı entegrasyonuna yaklaştıracaktır.
- **Öngörü 4: Dijital ve Akıllı Madencilik (Smart Mining) Standart Haline Gelecektir.**
  - Japonya'nın fonladığı "SmartMining Plus" gibi yapay zekâ destekli maden arama ve çıkarma projeleri, Orta Asya'daki hantal ve Sovyet döneminden kalma madencilik kültürünü tamamen dönüştürecektir. Çevre dostu, karbon ayak izi düşük ve yüksek verimli madencilik, bölge ülkelerinin küresel ESG (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) kriterlerine uyum sağlamasını kolaylaştıracaktır.

Sonuç

Kazakistan ve Özbekistan'ın uranyum yataklarından, Kırgızistan ve Tacikistan'ın su-enerji potansiyeline ve Türkmenistan'ın gaz-kimya endüstrisine uzanan Japonya'nın bütüncül Orta Asya hamlesi, basit bir ticaret anlaşmasının çok ötesinde, küresel güç dengelerini sarsacak tektonik bir hareketlilik olarak dikkatleri çekmeye başlamıştır. Bu stratejik hamle, Orta Asya devletlerine çok vektörlü dış politikalarında devasa bir manevra alanı açarken, Japonya'ya da küresel tedarik zinciri savaşlarında hayati bir nefes borusu sağlamaktadır. Toprağın altındaki uranyum ve nadir elementler, Avrupa Birliği sonrası Tokyo'nun teknolojisi ve Orta Koridor'un lojistik güvenliğiyle birleştiğinde, Avrasya'nın jeopolitik kalbi çok kutuplu dünyanın en stratejik merkezlerinden biri haline gelecektir. Diğer taraftan, **bu dönüşümün sancısız olmayacağı da açıktır. Bir diğer ifadeyle, Orta Asya merkezli "Yeni Büyük Oyun" daha da sertleşeceğe benzetilmektedir.** Zira, önümüzdeki dönemde bu topraklarda kurulacak ortaklıklar, sadece şirketlerin kârlılık oranlarını değil, küresel teknoloji ve enerji rejiminin liderini belirleyecektir. **Nihayetinde gelecek, ham maddeye tek başına sahip olanların değil, onu en akıllı stratejilerle işleyebilen ve çok yönlü jeopolitik ortaklıklara dönüştürebilen aktörlerin olacaktır.**

Bu bağlamda beş Orta Asya devletin sergileyeceği kolektif ve diplomatik duruş, sadece Avrasya'nın gelecekteki sınırlarını ve bağımsızlık limitlerini değil, küresel hegemonya ve yeni uluslararası sistemin yönünü, içeriğini ve adını da büyük ölçüde tayin edecektir. Tam da bu noktada Orta Asya devletleri açısından en temel ve öncelikli hedef, bekarlarının devamlılığı ve bu yeni sistemde güçlü bir şekilde var oluş olarak kendisini göstermektedir. Dolayısıyla, egemenlik haklarını koruyarak küresel sermayeyi kendi topraklarına çekmeyi başaran Orta Asya başkentlerinin önümüzdeki süreçte dengeye dayalı çok vektörlü politikalarını devam ettirmeleri kaçınılmaz görülmektedir. Bu kapsamda Japonya bölgede yükselen geç bir aktör konumunda kabul görmektedir. Nitekim, **Avrasya'nın kalbinde, sadece Orta Asya ile sınırlı kalmayacak gibi görünen, Hazar'ın her iki yakasını ve Güney Asya'nın önemli bir kısmını da içine alan yeni bir güç dengesinin inşasına hep birlikte şahitlik etmekteyiz.**

ANKASAM ANALİZ

Norveç'in Arktik Enerji Politikası ve Avrupa Enerji Güvenliği

Başak ERTUNÇ

Norveç Enerji Bakanı Terje Aasland'ın 24 Ağustos 2026 tarihinde Avrupa Birliği'nin (AB) Arktik'te yeni hidrokarbon faaliyetlerine yönelik yaklaşımından bağımsız olarak Barents Denizi'ndeki petrol ve doğal gaz kaynaklarını geliştirmeye devam edeceklerini açıklaması, Norveç'in Avrupa enerji güvenliğindeki konumunu yeniden gündeme taşımıştır. Oslo, petrol ve doğal gaz üretimini yaklaşık mevcut seviyelerde en az 2035 yılına kadar sürdürmeyi hedeflemekte ve Arktik kaynaklarını bu hedefin önemli bir parçası olarak görmektedir. Aasland ise bu politikayı sadece Norveç'in ulusal çıkarlarıyla değil, Avrupa'nın enerji güvenliğiyle de gerekçelendirmektedir.[i]. Bu açıklamayı önemli kılan, AB üyesi olmayan Norveç'in Brüksel'in enerji ve çevre tercihlerinden birinde ayrışırken aynı zamanda Avrupa'nın en önemli enerji tedarikçilerinden biri olmaya devam etmesidir. Dolayısıyla güncel tartışma, Arktik'te yeni sondaj faaliyetlerinin ötesinde, Norveç'in Avrupa enerji sistemindeki özgün konumunun sağladığı imkânları ve bunun gelecekteki sınırlarını değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır.

Norveç'in konumunu farklılaştıran ilk unsur, AB'nin siyasi yapısının dışında bulunmasına rağmen Avrupa enerji piyasasına yüksek düzeyde entegre olmasıdır. Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) üyesi olan Norveç, enerji alanındaki AB mevzuatının önemli bir bölümünü uygulamakta ve 2002 yılından bu yana AB'yle düzenli enerji diyalogu yürütmektedir. Bununla birlikte bu entegrasyon, AB üyeliğiyle aynı siyasi ilişkiyi yaratmamaktadır. Norveç Hükümeti de 2026 dış politika değerlendirmesinde AEA'nın ülke açısından hiç olmadığı kadar önemli hâle geldiğini ancak AB üyeliği ile AEA üyeliği arasındaki farkın Avrupa'nın yeni politika alanlarına doğru genişlemesiyle daha görünür olduğunu kabul etmektedir.[ii]. Norveç böylece Avrupa enerji düzeninin karar alma mekanizmasının tamamen içinde olmadan bu düzenin işleyişi açısından merkezi bir aktör olabilmektedir.

Bu konumun stratejik değeri özellikle 2022 sonrasında artmıştır. Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik geniş çaplı saldırısının ardından AB'nin Rus enerjisine bağımlılığını azaltması, Norveç'in zaten önemli olan tedarikçi konumuna yeni bir ağırlık kazandırmıştır. Rusya'nın AB doğal gaz ithalatındaki payı 2021 yılında yüzde 45 iken 2025 yılında yüzde 12'ye gerilemiş; aynı yıl Norveç AB'nin toplam doğal gaz ithalatının yüzde 31'ini ve boru hattıyla yapılan ithalatının yüzde 54'ünü karşılamıştır.[iii]. Avrupa Komisyonu da Norveç'in Rus enerji ithalatından çıkış sürecinde "kritik" bir rol oynadığını belirtmektedir. Bu nedenle Norveç'in Avrupa enerji güvenliğindeki konumu yalnızca yüksek ihracat hacminden kaynaklanmamaktadır. Oslo, alternatif tedarik kaynaklarının Avrupa güvenliğinin bir parçasına dönüştüğü bir dönemde güvenilir ve coğrafi olarak yakın bir üretici olarak önem kazanmıştır.

Norveç'in kendi politika belgeleri de bu rolü açık biçimde belirtmektedir. Ülkenin 2025 Ulusal Güvenlik Stratejisi, güvenilir doğal gaz tedarikini Norveç'in Avrupa'nın ekonomik güvenliğine yaptığı en önemli katkı olarak tanımlamakta ve uzun vadeli enerji tedarikçisi konumunun yeni ve kârlı keşiflerle destekleneceğini belirtmektedir.[iv]. Bu yaklaşım açısından Barents Denizi'nde yeni kaynakların aranması, Avrupa enerji güvenliğine yönelik Norveç rolünün alternatifi değil, bu rolün devamlılığını sağlayacak araçlardan biridir.

Mayıs 2026 tarihinde 38'i Barents Denizi'nde olmak üzere 70 yeni bloğun lisanslama alanına eklenmesi ve hükümetin bu kararı Avrupa enerji güvenliğiyle ilişkilendirmesi, söz konusu rol algısının somut enerji politikasına yansıdığını göstermektedir.[v]. Ancak Norveç'in bu rolü bütün aktörler tarafından aynı biçimde yorumlanmamaktadır. AB açısından Norveç, Rus gazından uzaklaşmanın başlıca sağlayıcılarından biri olmakla birlikte yalnızca bir hidrokarbon tedarikçisi değildir. 2023 yılında oluşturulan AB-Norveç Yeşil İttifakı; temiz enerji, iklim nötrlüğü ve yeşil sanayi alanlarında işbirliğini kapsamakta ve Arktik'te ihtiyatlılık ilkesine özel önem vermektedir. Buna karşılık Uluslararası Enerji Ajansı Başkanı Fatih Birol, mevcut enerji güvenliği koşullarının AB'nin yeni Arktik petrol ve doğal gaz faaliyetlerine yönelik yaklaşımını yeniden değerlendirmesini gerektirdiğini savunmaktadır. Çevreci aktörler ise bugün keşfedilecek yeni sahaların Avrupa'nın doğal gaz talebinin daha düşük olmasının beklendiği yıllarda üretime gireceğini ve atıl varlık riski yaratabileceğini ileri sürmektedir. Böylece Norveç üretimi, bir tarafta Avrupa enerji güvenliğinin devamlılığı; diğer tarafta uzun vadeli enerji dönüşümünün maliyeti üzerinden değerlendirilmektedir.

Bu görüş ayrılığı, Norveç'in mevcut konumunun temel ikilemini ortaya koymaktadır. Oslo'nun stratejik ağırlığı büyük ölçüde Avrupa'nın bugün ihtiyaç duyduğu petrol ve doğal gazı güvenilir biçimde sağlayabilmesinden kaynaklanırken Avrupa enerji sisteminin uzun vadeli hedefi tam da bu kaynaklara olan bağımlılığı azaltmaktır. Norveç'in önündeki mesele bu nedenle yalnızca ne kadar süre petrol ve doğal gaz üreteceği değildir. Daha önemli soru, Avrupa enerji sisteminin dönüşmesi hâlinde bugün hidrokarbonlar üzerinden sahip olduğu stratejik konumu hangi araçlarla sürdürebileceğidir. AB'yle temiz enerji, karbon yakalama ve depolama ve diğer düşük karbon teknolojilerinde geliştirilen işbirliği bu açıdan çevre politikasının ötesinde değerlendirilebilir. Bu alanlar aynı zamanda Norveç'in Avrupa'nın enerji dönüşümü sonrasında da temel enerji ortaklarından biri olabilesinin araçlarını oluşturmaktadır.

Bununla birlikte kısa ve orta vadede mevcut karşılıklı bağımlılık Norveç'e belirli bir hareket alanı sağlamaktadır. Avrupa, Norveç'in enerji arzına ihtiyaç duyarken; Norveç de Avrupa pazarına ve enerji sistemine yüksek düzeyde bağlıdır. Ancak bu karşılıklı ihtiyaç, tarafların enerji politikasının bütün unsurlarında aynı tercihlere sahip olmasını gerektirmemektedir. Equinor, AB'nin istememesi hâlinde Barents Denizi'nden çıkarılacak petrol ve sıvılaştırılmış doğal gazın başka pazarlara yönlendirilebileceğini belirtirken; Aasland kaynakların geliştirilmesini Norveç'in egemenlik hakkı olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla Norveç'in önemi Oslo'ya AB üzerinde sınırsız bir pazarlık gücü vermemekte, ancak Avrupa enerji sistemine yüksek düzeyde entegre kalırken belirli politika alanlarında Brüksel'den ayrışabileceği bir alan yaratmaktadır. Arktik tartışmasının zamanlaması bu nedenle ayrıca önemlidir. AB, değişen jeopolitik ve jeoekonomik koşullar doğrultusunda Arktik politikasını 2026 yılında güncellemektedir. Avrupa Parlamentosu Araştırma Servisi'nin değerlendirmesine göre enerji güvenliğinin yeni politikanın güvenlik boyutunda daha belirgin bir yer edinmesi ve arz çeşitlendirmesi kapsamında özellikle Norveç'le enerji işbirliğinin güçlendirilmesi gündeme gelebilir. Bununla birlikte AB'nin enerji güvenliğini yalnızca yeşil enerji kaynakları üzerinden mi geliştireceği, yoksa Arktik fosil yakıtlarını da bu stratejinin bir parçası olarak mı değerlendireceği henüz açık değildir.[vi]. Bu durum, Norveç'in Avrupa enerji düzenindeki konumunu yalnızca "AB üyesi olmayan tedarikçi" tanımının ötesine taşımaktadır. Norveç, karar alma sisteminin dışında bulunmasına rağmen enerji kapasitesi ve Avrupa pazarına entegrasyonu sayesinde Avrupa'nın enerji tercihlerine ilişkin tartışmaların da doğrudan tarafıdır.

Sonuç olarak Norveç'in Arktik enerji politikası, Avrupa'yla yaşanan tekil bir politika anlaşmazlığından daha geniş bir stratejik konumu ortaya koymaktadır. Rus gazından uzaklaşma süreci Norveç'in Avrupa enerji güvenliğindeki ağırlığını artırırken AB dışında fakat Avrupa enerji piyasasının içinde bulunması Oslo'ya işbirliği ile politika özerkliğini aynı anda sürdürme imkânı sağlamaktadır. Bu konumun kısa ve orta vadede devam etmesi muhtemel görünse de uzun vadeli belirleyici unsurlardan biri Avrupa'nın doğal gaz talebinin seyri olacaktır. Avrupa'nın enerji dönüşümü ilerledikçe Norveç açısından temel mesele mevcut hidrokarbon avantajını korumaktan ziyade güvenilir enerji tedarikçisi statüsünü yeni enerji düzenine taşıyabilmek olacaktır. Bu nedenle Barents Denizi tartışmasının asıl önemi, Norveç'in Avrupa enerji güvenliğindeki bugünkü gücünü göstermesinin yanında bu stratejik konumun hidrokarbonların ağırlığının azaldığı bir Avrupa'da nasıl sürdürülebileceği sorusunu şimdiden gündeme getirmesinde yatmaktadır.

[i]. "Norway will drill in Arctic regardless of EU's position, says energy minister", Reuters, <https://www.reuters.com/business/energy/norway-will-drill-arctic-regardless-eus-position-says-energy-minister-2026-08-24/>, (Erişim Tarihi: 25.08.2026).

[ii]. "Foreign policy address to the Storting 2026", Government of Norway, <https://www.regjeringen.no/en/whats-new/foreign-policy-address-to-the-storting-2026/id3150745/>, (Erişim Tarihi: 25.08.2026).

[iii]. "Norway", European Commission, https://energy.ec.europa.eu/topics/international-cooperation/key-partner-countries-and-regions/norway_en, (Erişim Tarihi: 25.08.2026).

[iv]. "National Security Strategy", Government of Norway, https://www.regjeringen.no/contentassets/3750a67cb19f4aac881401c5461773d8/en-gb/pdfs/national_security_strategy.pdf, (Erişim Tarihi: 25.08.2026).

[v]. "Announcement of APA 2026", Government of Norway, <https://www.regjeringen.no/en/whats-new/announcement-of-apa-2026/id3158497/>, (Erişim Tarihi: 25.08.2026).

[vi]. "EU Arctic policy update", European Parliamentary Research Service, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/789336/EPRS_BRI\(2026\)789336_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2026/789336/EPRS_BRI(2026)789336_EN.pdf), (Erişim Tarihi: 25.08.2026).

BASINDA ANKASAM

8 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol TRT Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda!

7 Ağustos 2026

- ANKASAM Genel Sekreteri Dr. Kadir Ertaç Çelik Ülke TV'de!

8 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol Milliyet Gazetesi'nde Değerlendirdi: "Mekke Paktı", küresel güç dayatmalarına karşı en net bölgesel yanıtı olarak da değerlendirilebilir.

10 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol TRT Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda!

12 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol TRT Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda!

20 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol TRT Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda!

23 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol TRT Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda!

24 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol AZTV Ögle Haberleri'nde Azerbaycan ve Özbekistan Arasındaki "Ebedi Dostluk Anlaşması"nı Değerlendirdi.
- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol AZTV Ana Haber Bülteni'nde Azerbaycan ve Özbekistan Arasındaki "Ebedi Dostluk Anlaşması"nı Değerlendirdi.

25 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol AZTV HEDEF Programında Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in Özbekistan Ziyaretini ve İki Ülke Arasında İmzalanan "Ebedi Dostluk Anlaşmasını" Değerlendirecektir.
- ANKASAM BAŞKANI Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol Report.az'de Değerlendirdi: "Azerbaycan-Özbekistan Ebedi Dostluk Antlaşması, Türk Dünyasının Jeopolitik Omurgasıdır."

28 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol AZTV Ana Haber Bülteni'nde Azerbaycan ve Özbekistan Arasındaki "Ebedi Dostluk Anlaşması"nı Değerlendirdi.

30 Ağustos 2026

- ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin EROL, Inbusiness.kz'de Kazakistan Güvenlik Konseyi'nin dönüşümünü ve yeni kilit pozisyonun ortaya çıkışını değerlendirdi.

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Uluslararası hakemli, açık erişimli ve tamamen ücretsiz olan dergimiz, 12 indeks tarafından taranmaktadır. Bunlar; Index Copernicus, CEEOL, ASOS Index, Cite Factor, DRJI, Google Akademik, Ideal Online, Infobase, JIFACTOR, Journal Factor, Research Bible ve Sindex olarak sıralanabilir.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ CİLT X , SAYI I

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Bölgesel Araştırmalar Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Endekslediğimiz 12 uluslararası veri tabanı şunlardır; Index Copernicus, CEEOL, ASOS Index, Cite Factor, DRJI, Google Akademik, Infobase, Ideal Online, JIFACTOR, Journal Factor, Research Bible ve Sindex.

ANKASAM BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ CİLT X , SAYI I